

Межі діяльності Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності

Сергій Ярославович Вавженчук*

НДІ інтелектуальної власності НАПрН України,
Київ, Україна

*e-mail: aadvokat@gmail.com

Анотація

Статтю присвячено аналізу діяльності Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності (НОІВ) у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Автор звертає увагу на те, що діяльність Апеляційної палати НОІВ реалізується на різних стадіях та субстадіях механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності. З позиції теоретико-методологічного підходу в роботі акцентовано на тому, що механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності охоплює складники, які структурують різні групи правовідносин, учасником яких є Апеляційна палата НОІВ. Мета статті полягає в аналізі діяльності Апеляційної палати НОІВ крізь призму складників механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності з урахуванням наукових здобутків і положень нормативно-правових актів. Щодо методології стаття побудована з урахуванням аналізу іноземної доктрини, національних поглядів та законодавства, що охоплюють вчення про механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Дослідження ґрунтується на таких загальних та спеціальних методах науково-правового пізнання: формально-логічний, узагальнення, лінгвістичного аналізу, порівняльно-правовий. Наведені методи дають можливість об'єктивно й повно окреслити основні особливості меж діяльності Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності. За результатами проведеного дослідження зроблено висновки, що в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності функціонування Апеляційної палати НОІВ неможливо розглядати через диференціацію двох складників: превентивної охорони прав інтелектуальної власності та безпосереднього захисту прав інтелектуальної власності. Це зумовлено наявністю стадій механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, в межах яких відбувається реалізація охорони та захисту прав інтелектуальної власності в динаміці. Наведене вказує на перспективність подальшого дослідження цієї теми.

Ключові слова: захист прав; інтелектуальна власність; механізм захисту прав; цивільні правовідносини; майнові права; патент; порядок захисту прав.

The Limits of the Activities of the Appeals Chamber of the National Intellectual Property Authority's in the Mechanism of Protection and Enforcement of Intellectual Property Rights

Serhii Y. Vavzhenchuk*

*Research Institute of Intellectual Property
of the National Academy of Sciences of Ukraine,
Kyiv, Ukraine*

**e-mail: aadvokat@gmail.com*

Abstract

The relevance of the study lies in the fact that the article focuses on the analysis of the Appeals Chamber of the National Intellectual Property Authority's (NIPA) activities within the mechanism of protecting and enforcing intellectual property rights. The author draws attention to the fact that the activities of the Appeals Chamber of the NIPA are carried out at various stages and sub-stages of the mechanism for protecting and enforcing intellectual property rights. In the work, taking into account the theoretical and methodological components, attention is drawn to the fact that the mechanism for the protection and enforcement of intellectual property rights has its own components that define different groups of legal relations in which the Appeals Chamber of the NIPA participates. The purpose of the article is to outline the activities of the Appeals Chamber of the NIPA through the prism of the components of the mechanism for the protection and enforcement of intellectual property rights, taking into account scientific achievements and regulatory acts. In terms of methodology, the article is based on an analysis of foreign doctrine, national views, and legislation covering the doctrine of the mechanism for the protection and enforcement of intellectual property rights. The research is based on the following general and specific methods of scientific and legal cognition: formal-logical, generalisation, linguistic analysis, and comparative law. The methods presented make it possible to objectively and comprehensively outline the main features of the activities of the Appeals Chamber of the NIPA in the mechanism for protecting and defending intellectual property rights. Based on the results of the study, it was concluded that in the mechanism for protecting and defending intellectual property rights, the functioning of the Appeals Chamber of the NIPA cannot be considered in terms of the differentiation of two components: the component of preventive protection of intellectual property rights and the component of defence of intellectual property rights. This is due to the existence of stages in the mechanism for protecting and defending intellectual property rights, within which the

protection and defence of intellectual property rights are implemented dynamically. This indicates the promise of further research on this topic.

Keywords: protection of rights; intellectual property; mechanism for protecting rights; civil legal relations; property rights; patent; procedure for protecting rights.

Вступ

Важко заперечити тезу про те, що Апеляційна палата Національного органу інтелектуальної власності (далі – НОІВ) покликана здійснювати охорону та захист прав інтелектуальної власності, що можливе лише в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Широка палітра нормативно-правових актів у сфері інтелектуальної власності, що регламентує діяльність Апеляційної палати НОІВ, дублювання їх норм створюють підвалини для різного розуміння меж функціонування Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності та різночитання означених норм. Ускладнюється окреслена правова проблема й тим, що діяльність Апеляційної палати НОІВ реалізується на різних стадіях та субстадіях механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Водночас потрібно враховувати, що механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності має власні складники, що окреслюють різні групи правовідносин, учасником яких є Апеляційна палата НОІВ. Також ускладнення розуміння механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності здійснюється за рахунок його перетину з конституційно-правовим механізмом забезпечення прав і свобод людини. Зокрема, О. В. Марцеляк конституційно-правовий механізм забезпечення основних прав і свобод громадян України розкриває як закріплену в Конституції (конституційних законах) і взяту в єдності систему основних прав і свобод громадян України, їх гарантій, органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інших інститутів держави і суспільства, діяльність яких спрямована на правомірну реалізацію прав та свобод громадян України, а в необхідних випадках – на їх охорону й захист [1, с. 7].

Таким чином автор, серед іншого, до конституційно-правового механізму забезпечення основних прав і свобод громадян України відносить діяльність органів, спрямованих на охорону та захист прав і свобод громадян. Як наслідок, постає проблема співвідношення конституційно-правового механізму забезпечення основних прав і свобод громадян України, що формується на нормах статей 42, 54, 55 Конституції України [2], та механізму охорони й захисту прав інтелектуальної власності, що формується з урахуванням спеціального законодавства. Важливо розуміти, як складники цих механізмів та їх стадії, субстадії взаємодіють між собою у разі діяльності НОІВ та

Апеляційної палати НОІВ. Для належного правозастосування також має значення розуміння стадій механізму превентивної охорони прав інтелектуальної власності та стадій механізму захисту прав інтелектуальної власності й діяльність Апеляційної палати НОІВ на цих стадіях. Відсутність такого розуміння призводить до ризику вчинення помилки при кваліфікації кейсів за участю Апеляційної палати НОІВ.

Означена ситуація потребує окремої детальної уваги з боку академічної спільноти та практики, адже країна перебуває у бурхливому реформаційному процесі ІР-законодавства та стоїть на шляху удосконалення правового поля інтелектуальної власності в рекодифікаційний період цивільного законодавства. Саме в такому контексті є потреба здійснити науковий пошук.

Мета статті полягає в тому, щоб з огляду на наукові здобутки та нормативно-правові акти окреслити діяльність Апеляційної палати НОІВ крізь призму складників, стадій механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Окремим питанням механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності присвятили свої праці такі науковці, як: Р. Герцфельд, Н. Альберт, Ніколас С. Вонортас, Р. Манзіні, В. Лацаротті, С. Мюллер, Х. Конзак, Дж. Нельсон, Х. Сенхолт, Ц. Ци, Ч. Юу, Ю. Рен, С. Ван, М. Юй, Н. Глущенко, О. Дорошенко, Т. Дінг, Ю. Капіца, І. Коваль, О. Орлюк, А. Шабалін, О. Яворська, Й. Йанг, Л. Ян та ін. Аналізу діяльності, повноваженням Апеляційної палати НОІВ присвятили свої праці А. Кодинець, А. Омельченко, Л. Тарасенко, О. Тверезенко, К. Панасюк та ін. Водночас низка питань, що стосується складників, стадій механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, потребують більш пильної уваги з погляду наукової розвідки.

Міжнародні дослідження

1998 р. Р. Маццолені, Р. Нельсон у статті «Переваги та витрати сильного патентного захисту: внесок у поточні дебати» дійшли висновку, що є підстави для занепокоєння тим, що нинішній рух до більш сильного патентного захисту може перешкоджати, а не стимулювати технологічний та економічний прогрес [3, с. 273–284]. Таке твердження є особливо цікавим з точки зору дослідження розглядуваного правового механізму. У 2006 р. Р. Герцфельд, Н. Альберт, Ніколас С. Вонортас у статті «Механізми захисту інтелектуальної власності в дослідницьких партнерствах» досліджували ефективність механізмів захисту інтелектуальної власності у формуванні

дослідницьких партнерств [4, с. 825–838]. У 2015 р. Р. Манзіні, В. Лацаротті у статті «Механізми захисту інтелектуальної власності при спільній розробці нових продуктів» досліджували окремі механізми захисту інтелектуальної власності, які можуть бути використані компаніями для захисту своїх критичних технологій та ноу-хау [5, с. 579–595].

Починаючи з 2023 р. зазначена тематика активно розробляється науковцями з Китаю. Так, Д. Лі, Д. Ху аналізують питання захисту прав цифрової власності та прав інтелектуальної власності в економічному розвитку Хайнанського вільного торгового порту, пропонуючи низку цифрових стратегій та спільних підходів для сприяння ефективному впровадженню прав власності та захисту прав інтелектуальної власності [6, с. 174–179]. Й. Йанг у 2023 р. досліджував побудову та функціонування системи стандартизації для захисту прав інтелектуальної власності [7, с. 1855–1859].

У 2024 р. Ц. Ци, Ч. Юу детально досліджували реформу моделей адміністративного захисту прав інтелектуальної власності у Китаї [8, с. 119–131]. Того ж року Я. Лі, І. Чжан, Ц. Ху, З. Ван у статті «Розуміння зв'язку між фінансуванням застави інтелектуальної власності та корпоративними інноваціями: систематичний аналіз з багатовимірними перспективами», серед іншого, звертали увагу на причинно-наслідкові зв'язки для подальшого вивчення посередницьких ефектів між зовнішнім наглядом та механізмом фінансування застави об'єктів інтелектуальної власності, корпоративними інноваціями [9, с. 700–719]. Отже, слід визнати, що увагу потрібно приділяти окремим складникам та елементам стадій механізму охорони й захисту прав інтелектуальної власності, на яких реалізуються процедурні порядки охорони й захисту прав інтелектуальної власності у період цифровізації економіки.

У 2024 р. С. Мюллер, Х. Конзак, Дж. Нельсон, Х. Сенхолт звернули увагу на регуляторний та сервісний потенціал уряду в процесі цифровізації [10]. Їхня робота наштовхує на думку, що відповідний регуляторний потенціал уряду та державних організацій цікавий із погляду дослідження функціонування механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, де відображені адміністративні процедури охорони та захисту означених прав. У 2025 р. у наукових колах почали активно досліджувати один із складників механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності – механізм захисту прав інтелектуальної власності. З'явилися дослідження цього механізму в контексті цифрового управління та корпоративної цифрової трансформації. 2025 р. Т. Дінг та Л. Ян у статті «Захист інтелектуальної власності та корпоративна цифрова трансформація: емпіричний аналіз

з точки зору захисту інтелектуальної власності та цифрового управління» [11] на це звернули увагу. У цій статті досліджується вплив та механізми захисту інтелектуальної власності й цифрового управління на корпоративну цифрову трансформацію з використанням даних китайських компаній, що котируються на акції А з 2013 по 2022 р. [11]. Того ж року Ю. Рен, С. Ван, М. Юй аналізували поетапне впровадження пілотної програми адміністративного розгляду спорів про порушення патентних прав у місцевих органах влади Китаю. Авторами виявлено, що ця політика призводить до середнього збільшення інвестицій фірм у дослідження та розробки на 3,78 %, переважно завдяки посиленню патентного захисту та пом'якшенню фінансових обмежень [12].

Аналіз означених іноземних джерел у цьому сегменті свідчить про те, що зарубіжні науковці зосереджуються на національній особливості механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, на національному адміністративному механізмі захисту прав інтелектуальної власності та не досліджують діяльність Апеляційної палати НОІВ в Україні в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Національні дослідження

Інші елементи механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності розглядала у 2025 р. І. Коваль. Вона дійшла висновку, що адміністративно-правова охорона прав промислової власності підлягає аналізу через концепцію «засобів» адміністративно-правового регулювання, а адміністративно-правовий захист прав промислової власності – через концепцію «діяльності» [13, с. 39–40]. Виходячи із наведених нею визначень цих термінів, зрозумілим є те, що вона адміністративно-правову охорону прав промислової власності та адміністративно-правовий захист прав промислової власності розглядає в різних правових площинах.

У цьому разі доцільно пригадати, що ще в 1994 р. також зазначалося про співвідношення термінів «охорона» та «захист». Зокрема, у праці «Власник і право власності» зазначалося, що захист є складником охорони: поняття «охорона» поряд із заходами економічного, політичного й ідеологічного характеру, що забезпечують нормальне регулювання суспільних відносин, включає в себе також попередження правопорушень, усунення причин, що їх породжують (регулятивні норми), і заходи з поновлення чи визнання прав у випадку їх порушення чи оспорювання, а саме – захист (охоронні норми) [14, с. 130–131]. Також у 2022 р. ми наголошували на розмежуванні таких понять, як «охорона» та «захист» цивільних прав, та зроблено висновок, що аналіз семантичного значення слів «охорона» та «захист», доктрини,

законодавства показує, що охорона цивільних права, а отже, й прав інтелектуальної власності – більш широке за своїм змістом поняття, яке включає в себе превентивну охорону, захист та цивільно-правову відповідальність [15, с. 458]. Адміністративно-правова охорона та захист прав інтелектуальної власності, що здійснюється Апеляційною палатою НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності, має різне значення з точки зору розуміння таких понять, як «захист» та «охорона». Таким чином, адміністративно-правову охорону та захист прав інтелектуальної власності, що здійснює Апеляційна палата НОІВ, потрібно розуміти у співвідношенні як рід та вид. Як наслідок, вона може функціонувати на рівні двох складників механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності: як на рівні механізму превентивної охорони прав інтелектуальної власності, так і на рівні механізму захисту прав інтелектуальної власності. Що, у свою чергу, впливає на розуміння того, на якій стадії якого складника механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності буде реалізовуватися відповідний спосіб, захід та засіб превентивної охорони або захисту прав інтелектуальної власності.

Ускладнюється розуміння функціонування Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності й тим, що у правовій науці існують різні погляди на поняття суб'єкта права інтелектуальної власності. Згідно з першим підходом, до таких суб'єктів не може входити Апеляційна палата НОІВ на підставі ст. 421 Цивільного кодексу України [16] (далі – ЦК України). Так, Н. Капітаненко у 2020 р. у статті «Адміністративно-правовий статус суб'єктів у сфері реалізації права інтелектуальної власності» зазначає, що суб'єктами права інтелектуальної власності є творець (творці) та особи, які набули майнових прав у порядку правонаступництва [17, с. 50]. Відповідно до другого підходу, Апеляційна палата НОІВ визнається згаданим суб'єктом. Зокрема, такий підхід відображено в статті В. Вірченка «Суб'єктний склад відносин інтелектуальної власності». На думку В. Вірченка, використовуючи критерій ролі у відносинах, потрібно виокремлювати п'ять груп суб'єктів права інтелектуальної власності та відносити до них державні установи та самоврядні організації, а також осіб, які виконують посередницькі функції у сфері інтелектуальної власності [18, с. 141].

Окремі зрізи регламентаційної стадії механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, які пов'язані з функціонуванням Апеляційної палати НОІВ, досліджував А. Кодинець у 2025 р. [19]. Він звертав увагу на запровадження адміністративного способу визнання недійсними прав (сві-

доцтва) на промислові зразки в Апеляційній палаті, що дасть можливість швидше та ефективніше боротися й запобігати виникненню патентного тролінгу [19].

Аналіз юридичної літератури у цій парадигмі свідчить про розпорошеність поглядів у цьому сегменті правової науки, адже вони присвячені окремим складникам, стадіям або субстадіям механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, в яких фігурує або не фігурує діяльність Апеляційної палати НОІВ, з огляду на широку палітру розрізненої термінології. Така ситуація створює складність у розумінні цілісної моделі механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності за участі Апеляційної палати НОІВ.

Стаття ґрунтується на численних публікаціях автора (підручниках, навчальних посібниках, монографіях, наукових статтях, тезах тощо) і певною мірою відображає його власні, опубліковані раніше, наукові результати. З огляду на раніше опубліковане, частина цієї праці не містить нових наукових результатів.

Матеріали та методи

З точки зору методології стаття побудована з урахуванням аналізу доктрини, національних поглядів та законодавства, що охоплюють межі діяльності Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Дослідження ґрунтується на таких загальних та спеціальних методах науково-правового пізнання: формально-логічний, узагальнення, лінгвістичного аналізу, порівняльно-правовий метод. Формально-логічний метод знайшов вияв у з'ясуванні дифузій правової регламентації меж діяльності Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Дослідження доктрини та окремих поглядів правників стосовно розуміння діяльності Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності здійснювалося з використанням методу узагальнення та лінгвістичного аналізу. За допомогою порівняльно-правового методу було порівняно норми, що регламентують діяльність Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності, які існують у національному правовому полі, й проаналізовано проблеми та перспективу розвитку правового регулювання діяльності Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Наведені методи дають можливість об'єктивно та повно окреслити основні особливості діяльності Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Результати та обговорення

Проблеми нормативної техніки у визначенні меж функціонування Апеляційної палати в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності

Унаслідок реформаційних процесів у межах удосконалення механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності було створено Апеляційну палату НОІВ. Вона є структурним підрозділом Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (далі по тексту – УКРНОІВІ). Наведене базується на тому, що відповідно до п. 1 Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 р. № 943-р «Деякі питання Національного органу інтелектуальної власності» [20] державна організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» виконує функції Національного органу інтелектуальної власності.

Сутність та види правовідносин, у межах яких функціонує Апеляційна палата НОІВ, у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності ґрунтується на цілій низці нормативно-правових актів: законах України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» [21], «Про охорону прав на промислові зразки» [22], «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» [23], «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів» [24], «Про правову охорону географічних зазначень» [25] та ін. Така кількість нормативно-правових актів у сфері функціонування Апеляційної палати НОІВ свідчить про розпорошеність норм або їх дублювання, про ризики перехресної регламентації діяльності Апеляційної палати НОІВ, що може впливати на якість механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

В юридичній літературі небезпідставно підтримується думка про недоцільність дублювання норм у сфері діяльності Апеляційної палати НОІВ та в цілому у сфері інтелектуальної власності, адже це порушує нормативну техніку. Так, Л. Тарасенко з цього приводу зазначив, що: «У всі ці закони було внесено однакові законодавчі норми: визначення НОІВ, його повноваження (з конкретизацією повноважень щодо кожного об'єкта інтелектуальної власності у кожному спеціальному законі), правовий статус та компетенція органів управління НОІВ (керівник НОІВ, наглядова рада), компетенція Апеляційної палати, гарантії незалежності Апеляційної палати та експертів НОІВ, правовий статус атестаційної та апеляційної комісії НОІВ» [26, с. 68]. О. Тверезенко теж підтримує таку думку, зазначивши, що: «У результаті інституційної реформи сфери інтелектуальної власності Законом України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо

створення національного органу інтелектуальної власності” у законодавчих актах України у сфері інтелектуальної власності закріплені правові норми, які стосуються НОІВ. Аналіз цих норм свідчить, що такі положення дублюються у спеціальних законах у сфері інтелектуальної власності та виходять за межі предмета регулювання таких законів, визначених у преамбулах» [27, с. 73]. Вона також підкреслила, що в такому разі «порушується принципи нормопроектувальної техніки, зокрема щодо недопущення повторів (дублювання) правових норм» [27, с. 67]. Наведену думку підтримав і К. Панасюк. З цього приводу він підсумував, що: «більш доцільним було б справді прийняття окремого спеціального закону про НОІВ замість дублювання норм про правовий статус НОІВ, його структуру, компетенцію у різних законах» [28, с. 393]. Перехресна нормативно-правова регламентація діяльності Апеляційної палати НОІВ, як правило, створює складнощі зі здійсненням кваліфікації в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності та ускладнює розвиток корпоративних інновацій у сфері інтелектуальної власності.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», Апеляційна палата – це колегіальний орган НОІВ для розгляду заперечень проти рішень НОІВ щодо набуття прав на об’єкти інтелектуальної власності, заяв про визнання прав на об’єкти інтелектуальної власності недійсними повністю або частково, заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні та розгляду інших питань, що належать до його компетенції відповідно до цього Закону, інших законів та нормативно-правових актів України [21]. Незважаючи на те, що наведене визначення, дубльовано в законах, що згадані вище, воно дає можливість окреслити групи відносин, в які вступає Апеляційна палата НОІВ на різних стадіях механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Групи правовідносин за участю Апеляційної палати НОІВ, що реалізуються через стадії механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності

Разом із цим неможливо не звернути увагу на Регламент Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності (далі – Регламент Апеляційної палати НОІВ) [29]. Він має ширшу рамку, через правовий прийом узагальнення діяльності Апеляційної палати НОІВ порівняно з визначенням Апеляційної палати НОІВ, яке міститься у ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та інших законах, що наведені вище. З огляду на п. 1 розд. 1 Регламенту Апеляційної палати НОІВ, основним завданням Апеляційної палати є колегіальний розгляд поданих до

неї заперечень, апеляційних заяв та заяв про визнання торговельних марок добре відомими в Україні. Таким чином, прямо не згадується про розгляд Апеляційною палатою НОІВ заяв про визнання прав на об'єкти інтелектуальної власності недійсними повністю або частково та про розгляд заперечень проти рішень НОІВ щодо набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності. Як наслідок має місце відсутність належної кореляції між ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та п. 1 розд. 1 Регламенту Апеляційної палати НОІВ.

Враховуючи, що п. 1 розд. 1 Регламенту Апеляційної палати НОІВ має відповідати фокусу дії норми ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», функціонування Апеляційної палати НОІВ здійснюється в межах саме механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності через охоронні правовідносини та захисні правовідносини, а не через регулятивні правовідносини.

По-перше, Апеляційна палата НОІВ здійснює розгляд заперечень проти рішень НОІВ щодо набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності. Наведе ґрунтується на ст. 24 Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі». Відповідно до ч. 1 ст. 24 Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» заявник може оскаржити рішення НОІВ за заявкою до Апеляційної палати або в судовому порядку протягом двох місяців від дати одержання рішення НОІВ чи копій матеріалів, затребуваних відповідно до ч. 3 ст. 16 цього Закону. Наведену норму слід розглядати як нормативну підставу для охорони та захисту прав інтелектуальної власності з боку Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності на регламентаційній стадії. Зазначена діяльність Апеляційної палати НОІВ реалізується в межах охоронних правовідносин в адміністративному порядку. Якщо в межах відповідних охоронних (превентивно-охоронних) правовідносин буде виявлено факт порушення суб'єктивного права, тоді виникають паралельно ще й захисні правовідносини. В останньому випадку вже відновлюється порушене суб'єктивне право або припиняється явна загроза порушення права інтелектуальної власності.

По-друге, Апеляційна палата НОІВ здійснює розгляд заяв про визнання прав на об'єкти інтелектуальної власності недійсними повністю або частково. Відповідно до ч. 1 ст. 33¹ Закону України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» будь-яка особа може подати до Апеляційної палати обґрунтовану заяву про визнання прав на винахід (корисну модель) недійсними повністю або частково з підстав невідповідності винаходу (корисної моделі) умовам патентоздатності, визначеним цим Законом. Заяву може

бути подано через представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного), який діє на підставі довіреності. Наведена норма становить нормативну підставу для захисту прав інтелектуальної власності з боку Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності на регламентаційній стадії. Відповідна діяльність Апеляційної палати НОІВ реалізовується в межах захисних правовідносин. Це пов'язано із тим, що застосування такого способу захисту, як визнання патенту (прав¹) на об'єкти інтелектуальної власності недійсними є способом захисту прав, що реалізується винятково в захисному правовідношенні в юрисдикційній формі захисту. У цьому разі відбувається відновлення суб'єктивного права інтелектуальної власності та/або усунення явної загрози порушення суб'єктивного права інтелектуальної власності.

По-третє, розглядає заяви про визнання торговельної марки добре відомою в Україні. У цьому разі Апеляційна палата НОІВ реалізує свою діяльність у межах охоронних (превентивно-охоронних) правовідносин, адже встановлює (фіксує) юридичний факт через таке визнання торгової марки добре відомою. У свою чергу, такий юридичний факт визнання торгової марки добре відомою є фактичною підставою для виникнення, зміни, припинення інших правовідносин, пов'язаних з інтелектуальною власністю.

Аналіз наведених трьох груп правовідносин свідчить про те, що вони реалізуються через функціонально-організаційну стадію функціонування механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, яка перебуває у прямому зв'язку з регламентаційною стадією механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності у межах різних його складників.

По-четверте, з огляду на 1 п. 1 розд. Регламенту Апеляційної палати НОІВ, Апеляційна палата НОІВ вносить пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового та методологічного забезпечення експертизи заявок, удосконалення діяльності Апеляційної палати. Така діяльність реалізується виключно в межах регулятивних та превентивно-охоронних правовідносин. Це пов'язано насамперед із фактичною та нормативною підставами виник-

¹ Як уже зазначалося, з точки зору науково-правових постулатів та юридичної техніки, динаміка правовідношення (його виникнення, зміна та припинення) ставиться у залежність від юридичного факту, а не від іншого суб'єктивного права. Як наслідок, суб'єктивне право інтелектуальної власності, як елемент складу правовідношення, не може одночасно виступати підставою виникнення (зміни, припинення) для себе самого в силу нетотожності правової природи з юридичним фактом. Тому, спираючись на «право змісту» ст. 16 ЦК України, з теоретико-методологічної точки зору визнавати недійсним можливо не право інтелектуальної власності, а лише юридичний факт, що фіксує (засвідчує) таке право та/або з якого випливає розглядуване право (див.: [30]).

нення таких правовідносин, із характером цих правовідносин, з їх правовою метою. Як наслідок, група превентивно-охоронних правовідносин потрапляє у фокус одного зі складників механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, а саме: охоронного складника. При цьому така діяльність Апеляційної палати НОІВ спрямована на реалізацію регламентаційної стадії механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, про що свідчить стадія фіксації загальних норм на рівні спеціальних законів у сфері інтелектуальної власності, та спеціальних норм на рівні п. 1 розд. 1 Регламенту Апеляційної палати НОІВ.

Проблеми розуміння окремих меж функціонування Апеляційної палати НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності

Викликає занепокоєння те, що на практиці часто робляться хибні припущення щодо меж функціонування Апеляційної палати НОІВ та видів правовідносин, в яких може брати участь Апеляційна палата НОІВ у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Щодо цього привертає увагу теза працівників Baker McKenzie, які зазначили, що: «Апеляційна палата відтепер виконуватиме нові функції та надаватиме нові послуги, які забезпечать правовласників ефективними інструментами та можливостями для захисту їхніх прав, а саме: ...проведення медіації на будь-якому етапі розгляду заперечення або апеляційної заяви» [31]. Попри привабливість такої цукрової ідеї, з нею неможливо погодитися з огляду на наведене нижче.

Насамперед варто згадати Закон України «Про медіацію» [32] та його нормативні дефініції. Відповідно до ст. 1 ч. 1 Закону України «Про медіацію», договір про проведення медіації – угода про надання послуг з проведення медіації з метою запобігання виникненню або врегулювання конфлікту (спору), укладена сторонами можливого або наявного конфлікту (спору) та медіатором (медіаторами) у погодженій ними усній чи письмовій формі, яка відповідає вимогам закону. З наведеного нормативного визначення однозначно випливає, що сторонами такого договору є сторони конфлікту та медіатор. Предметом такого договору є результат послуги, що споживається у процесі надання². При цьому у Законі України «Про медіацію» також наводиться визначення медіатора. Так, відповідно до ч. 1 п. 2 ст. 1 Закону України «Про медіацію» медіатор – спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію. Тобто

² Предметом договору про надання послуг, у тому числі послуг медіації, є не сама послуга (дія або сукупність дій), а результат послуги, адже в іншому випадку предмет договору про надання послуг неможливо розмежувати з предметом трудового договору, що виражається в трудовій функції (дії, сукупності дій).

законодавець у такий спосіб встановлює вимоги до медіатора: 1) медіатор має мати фахову підготовку, тобто мати спеціальні знання та компетентності, навички щодо здійснення медіації; 2) він має дотримуватися принципу нейтралітету; 3) він має дотримуватися принципу незалежності; 3) медіатор має дотримуватися принципу неупередженості; 4) він має мати статус фізичної особи.

Більше того, відповідно до підп. 2 п. 5 розд. 1 Регламенту Апеляційної палати НОІВ сторони під час розгляду заперечення чи апеляційної заяви мають право заявити спільне клопотання про зупинення розгляду заперечення чи апеляційної заяви на будь-якій стадії заперечення чи апеляційної заяви для проведення медіації. У п. 2 розд. 5 Регламенту Апеляційної палати НОІВ зазначається, що колегія може зупинити розгляд заперечення, апеляційної заяви чи заяви про визнання торговельної марки добре відомою в Україні в разі: подання сторонами спільного клопотання про зупинення розгляду у зв'язку з проведенням медіації на час проведення медіації. Як мінімум, вище наведене та згадані положення Регламенту Апеляційної палати НОІВ свідчать про те, що Апеляційна палата НОІВ не уповноважена здійснювати медіацію. Аналізовані положення свідчать лише про те, що сторони управнені провести медіацію на будь-якій стадії розгляду заперечення чи апеляційної заяви.

У цьому ключі доцільно згадати Кодекс професійної етики Центру медіації та посередництва Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (УКНОІВІ) [33]. Цей Кодекс професійної етики було створено з огляду на Закон України «Про медіацію» від 16.11.2021 р. № 1875-ІХ, Європейський кодекс поведінки для надавачів послуг з медіації від 3-4.12.2018 р. [34], Європейський кодекс поведінки медіаторів від 02.06.2004 р. [35]. Останні два кодекси прийняті Європейською Комісією з ефективності правосуддя. У розд. 1 Європейського кодексу поведінки для надавачів послуг з медіації надано визначення «Постачальник послуг медіації», за яким під ним розуміється будь-яка державна або приватна організація (включаючи програми медіації, пов'язані з судовими процесами), яка керує або адмініструє процес медіації, що проводиться третьою стороною – нейтральним медіатором будь-якої конфесії чи професії (далі – «медіатор»), який надає послуги під своїм керівництвом, допомагаючи сторонам у врегулюванні їхнього спору мирним шляхом [34]. Тобто в аналізованому визначенні чітко підкреслюється, що державна організація уповноважена лише керувати або адмініструвати процесом медіації, а не проводити її.

У розд. 1 Кодексу професійної етики Центру медіації та посередництва УКНОІВІ зазначається, що УКРНОІВІ – Державна організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій», яка забезпечує запровадження механізмів альтернативного вирішення спорів у сфері інтелектуальної власності, зокрема шляхом медіації. А центр – це відділ «Центр медіації та посередництва», який є структурним підрозділом УКРНОІВІ, що забезпечує реалізацію медіації у сфері інтелектуальної власності [33]. Це ще раз підтверджує той факт, що УКНОІВІ (Центр медіації УКНОІВІ) не надає послуги з медіації як медіатор, а лише сприяє здійсненню медіації в сфері інтелектуальної власності. Тобто УКНОІВІ лише уповноважена адмініструвати низку процесів, пов'язаних з організацією та популяризацією медіації. Тож, УКНОІВІ у цьому разі функціонує в межах функціонально-організаційної стадії механізму охорони прав інтелектуальної власності.

Враховуючи наведені вище нормативні правила, слід визнати, що Апеляційна палата НОІВ позбавлена права надавати послугу медіації. Про це свідчать принаймні такі аргументи. По-перше, беззаперечним є той факт, що Апеляційна палата НОІВ не відповідає вимогам суб'єктного складу, адже вона не є фізичною особою. Як зазначалося вище, Апеляційна палата НОІВ є структурним підрозділом УКРНОІВІ. По-друге, якщо Апеляційна палата НОІВ попередньо здійснювала розгляд заперечення, апеляційної заяви чи заяви про визнання торговельної марки добре відомою в Україні, а потім провела б медіацію, то вона б порушила принцип нейтралітету. По-третє, Апеляційна палата НОІВ реалізує охорону та захист прав інтелектуальної власності в адміністративному порядку. Натомість, медіація в адміністративному порядку не здійснюється, адже вона ґрунтується на договірних засадах та рівності учасників. Більше того, захист прав інтелектуальної власності у порядку здійснення медіації може й не відбутися через те, що буде досягнуто компроміс без відновлення порушеного права інтелектуальної власності.

Означене засвідчує те, що Апеляційна палата НОІВ не уповноважена виступати учасником превентивно-охоронних правовідносин, пов'язаних з медіацією в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності на функціонально-організаційній стадії.

Зважаючи на наведене, слід визнати, що в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності Апеляційна палата НОІВ діє в межах двох його складників, а саме: 1) механізму превентивної охорони (превентивної охорони) прав інтелектуальної власності; 2) механізму захисту інтелекту-

альної власності. Діяльність Апеляційної палати НОІВ у межах першого складника здійснюється у разі належного виконання прав та обов'язків суб'єктами права інтелектуальної власності, що передбачені законом або домовленістю сторін з метою запобігання порушенню прав інтелектуальної власності. Діяльність Апеляційної палати НОІВ у межах другого складника реалізується в ситуаціях порушення права або виникнення явної загрози такого порушення, коли зобов'язана особа вчиняє неправомірні діяння, тим самим порушуючи права, встановлені законом або домовленістю сторін, або створює перешкоди у здійсненні права [15, с. 464]. При цьому неможливо розглядати діяльність Апеляційної палати НОІВ з точки зору диференціації цих складників механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Це пов'язане насамперед із тим, що стадії руху механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності зумовлюють його активну динаміку.

Висновки

По-перше, діяльність Апеляційної палати НОІВ виявляється одночасно у двох складниках механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності: у складнику превентивної охорони прав інтелектуальної власності та складнику захисту прав інтелектуальної власності. По-друге, у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності функціонування Апеляційної палати НОІВ неможливо розглядати з точки зору диференціації двох складників: складника превентивної охорони прав інтелектуальної власності та складника захисту прав інтелектуальної власності. Це зумовлено наявністю стадій механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності, в межах яких відбувається реалізація охорони та захисту прав інтелектуальної власності в динаміці. По-третє, діяльність Апеляційної палати НОІВ одночасно підпадає під дію двох правових механізмів: механізм охорони та захисту прав інтелектуальної власності (регламентаційна стадія якого включає, крім іншого, ст. 54 Конституції України, статті 16, 469, 479, 499 ЦК України, норми спеціальних законів у сфері інтелектуальної власності, наприклад: ч. 3 ст. 1, ч. 2 ст. 3¹, ч. 8 ст. 27¹, розділи 6, 7 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ст. 1, ч. 2 ст. 2¹, розділи 6, 7 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» та ін.) та під механізм забезпечення прав людини (регламентаційна стадія якого ґрунтується на статтях 42, 54, 55 Конституції України). Така ситуація ускладнює виявлення охоронних (превентивно-охоронних), захисних правовідносин, учасником яких є Апеляційна палата НОІВ, на стадіях та субстадіях цих механізмів та їх відмежування від подібних відносин. Як наслідок, це призводить до ризику виникнення помилок у правозастосуванні, зокрема у формуванні стратегії охорони або захисту прав інтелектуальної власності.

По-четверте, виявлено відсутність прямої кореляції між п. 1 розд. 1 Регламенту Апеляційної палати НОІВ та ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

Список використаних джерел

- [1] Марцеляк О. В. Контрольно-наглядові органи в конституційно-правовому механізмі забезпечення основних прав і свобод громадян України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 1997. 22 с.
- [2] Конституція України : офіц. текст від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 03.10.2025).
- [3] Mazzoleni R., Nelson R. The benefits and costs of strong patent protection: a contribution to the current debate. *Research Policy*. 1998. Vol. 27, issue 3. P. 273–284. [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(98\)00048-1](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(98)00048-1).
- [4] Hertzfeld H. R., Link A. N., Vonortas N. S. Intellectual Property Protection Mechanisms in Research Partnerships. *Research Policy*. 2006. Vol. 35, issue 6. P. 825–838. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2006.04.006>.
- [5] Manzini R., Lazzarotti V. Intellectual property protection mechanisms in collaborative new product development. *R&D Management*. Vol. 46, issue S2. P. 579–595. <https://doi.org/10.1111/radm.12126>.
- [6] Li D., Xu D. The Collaborative Mechanism of Digital Property Rights Protection and Intellectual Property Rights Protection in the Economic Development of the Hainan Free Trade Port. *Journal of Modern Business and Economics*. 2024. Vol. 1, issue 1. <https://doi.org/10.70767/jmbe.v1i1.138>.
- [7] Yang Ya. Discussion on Issues Related to the Standardization of Intellectual Property Protection. *Journal of Humanities, Arts and Social Science*. 2023. Vol. 7, issue 9. P. 1855–1859. <http://dx.doi.org/10.26855/jhass.2023.09.029>.
- [8] Jiangang Qi, Zhaodi Yu Reform of Administrative Protection Mode of Intellectual Property Rights in China. *China and WTO Review*. 2024. Vol. 10 No. 2. P. 119–131. <https://doi.org/10.52152/cwr.2024.10.2.08>
- [9] Li Ya., Zhang Yi., Hu J., Wang Z. Insight into the nexus between intellectual property pledge financing and enterprise innovation: A systematic analysis with multidimensional perspectives. *International Review of Economics & Finance*. 2024. Vol. 93, Part A. P. 700–719. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2024.03.050>.
- [10] Müller S. D., Konzag H., Nielsen J. A., Sandholt H. B. Digital transformation leadership competencies: A contingency approach. *International Journal of Information Management*. 2024. Vol. 75. P. 102734. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.102734>.
- [11] Ding T., Yang L. Intellectual property protection and corporate digital transformation: An empirical analysis from the perspectives of intellectual property protection and digital governance. *International Review of Economics & Finance*. 2025. Vol. 100. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.104125>.
- [12] Ren Yu., Wang X., Yu M. Administrative Protection of Intellectual Property and Corporate Innovation: Evidence from China. *SSRN*. 2025. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5295311>.
- [13] Коваль. І. Адміністративно-правова охорона і захист прав промислової власності. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2025. № 3. С. 32–42. <https://doi.org/10.33731/32025.338634>.

- [14] Власник і право власності / відп. ред. Я. М. Шевченко. Київ : Наук. думка, 1994. 205 с.
- [15] Вавженчук С. Я. Договірне право : підручник : у 2-т. Т. 1. Харків : Право, 2022. 632 с.
- [16] Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15> (дата звернення: 12.05.2025).
- [17] Капітаненко Н. П. Адміністративно-правовий статус суб'єктів у сфері реалізації права інтелектуальної власності. *Право і суспільство*. 2020. № 3, ч. 2. С. 46–52. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.3-2.8>.
- [18] Вірченко В. В. Суб'єктний склад відносин інтелектуальної власності. *Теоретичні та практичні питання економіки*. 2014. № 2(29). С. 139–152. URL: http://trpe.econom.univ.kiev.ua/data/2014_29/zb29_13.pdf (дата звернення: 03.10.2025).
- [19] Кодинець А. Удосконалення адміністративних процедур охорони винаходів та корисних моделей: виклики та проблеми. *Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності* : матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяч. Міжнар. дню інтелект. власності. (Київ, 25 квіт. 2025 р.). Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2025. URL: <http://cpdcpir.kpi.ua/article/view/327849/317681> (дата звернення: 03.10.2025).
- [20] Деякі питання Національного органу інтелектуальної власності : розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2022 р. № 943-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-2022-р#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
- [21] Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15.12.1993 р. № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#n10> (дата звернення: 12.08.2025).
- [22] Про охорону прав на промислові зразки : Закон України від 15.12.1993 р. № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text> (дата звернення: 12.06.2025).
- [23] Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 р. № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text> (дата звернення: 03.10.2025).
- [24] Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів : Закон України від 05.11.1997 р. № 621/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-вр#Text> (дата звернення: 03.10.2025).
- [25] Про правову охорону географічних зазначень : Закон України від 16.06.1999 р. № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text> (дата звернення: 03.10.2025).
- [26] Тарасенко Л. Реформа патентного законодавства (2020): основні новації щодо винаходів (корисних моделей). *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2021. Вип. 73. С. 67–76. <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2021.73.067>.
- [27] Тверезенко О. НОІВ: історичні передумови, стан та перспективи законодавчого регулювання. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2024. №. 4. С. 66–76. <https://doi.org/10.33731/42024.317236>.
- [28] Панасюк К. Особливості правового статусу апеляційної палати УКРНОІВІ. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Вип. 89, ч. 1. С. 390–395. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.54>.

- [29] Про затвердження Регламенту Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності : наказ Міністерства економіки України від 23.11.2023 р. № 17768. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0021-24#Text> (дата звернення: 12.09.2025).
- [30] Вавженчук С. Я. Конструкція «визнання прав інтелектуальної власності недійсними» як спосіб захисту права: трагічний досвід катарсису. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2025. № 3. С. 53–60. <https://doi.org/10.33731/32025.338968>.
- [31] Дроб'язко Р., Коваль-Лавок М. Відновлено роботу Апеляційної палати УКРНО-ІВІ. *Економічна бізнес-асоціація*. 2024. URL: <https://eba.com.ua/vidnovleno-robotu-apelyatsijnoyi-palaty-ukrnoivi/> (дата звернення: 10.09.2025).
- [32] Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 03.10.2025).
- [33] Кодекс професійної етики : наказ Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» від 07.09.2023 р. № 159-Н/2023. URL: <https://ip-mediation.nipo.gov.ua/resources/detail/kodeks-profesijnoyi-etiki> (дата звернення: 03.10.2025).
- [34] European Code of Conduct for Mediation Providers. Ad adopted at the 31st plenary meeting of the CEPEJ. Strasbourg, December 3-4, 2018. URL: <https://rm.coe.int/cepej-2018-24-en-mediation-development-toolkit-european-code-of-conduc/1680901dc6> (last accessed: 03.10.2025).
- [35] European Code of Conduct for Mediators. European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). Brussels. June 02, 2004. URL: https://www.amcr.cz/dokumenty/adr_ec_code_conduct_en.pdf (last accessed: 03.10.2025).

References

- [1] Marczelak, O.V. (1997). *Control and supervisory bodies in the constitutional legal mechanism for ensuring the basic rights and freedoms of citizens of Ukraine*. Ph.D. Thesis. Kharkiv.
- [2] Constitution of Ukraine. (June 28, 1996). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
- [3] Mazzoleni, R., & Nelson, R. (1998). The benefits and costs of strong patent protection: A contribution to the current debate. *Research Policy*, 27(3), 273-284. [https://doi.org/10.1016/S0048-7333\(98\)00048-1](https://doi.org/10.1016/S0048-7333(98)00048-1).
- [4] Hertzfeld, H.R., Link, A.N., & Vonortas, N.S. (2006). Intellectual property protection mechanisms in research partnerships. *Research Policy*, 35(6), 825-838. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2006.04.006>.
- [5] Manzini, R., & Lazzarotti, V. (2016). Intellectual property protection mechanisms in collaborative new product development. *R&D Management*, 46(S2), 579-595. <https://doi.org/10.1111/radm.12126>.
- [6] Li, D., & Xu, D. (2024). The Collaborative Mechanism of Digital Property Rights Protection and Intellectual Property Rights Protection in the Economic Development of the Hainan Free Trade Port. *Journal of Modern Business and Economics*, 1(1). <https://doi.org/10.70767/jmbe.v1i1.138>.
- [7] Yang, Ya. (2023). Discussion on issues related to the standardization of intellectual property protection. *Journal of Humanities, Arts and Social Science*, 7(9), 1855-1859. <http://dx.doi.org/10.26855/jhass.2023.09.029>.

- [8] Qi, J., & Yu, Z. (2024). Reform of administrative protection mode of intellectual property rights in China. *China and WTO Review*, 10(2), 119-131.
- [9] Li, Ya., Zhang, Yi., Hu, J., & Wang, Z. (2024). Insight into the nexus between intellectual property pledge financing and enterprise innovation: A systematic analysis with multidimensional perspectives. *International Review of Economics & Finance*, 93(A), 700-719. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2024.03.050>.
- [10] Müller, S.D., Konzag, H., Nielsen, J.A., & Sandholt, H.B. (2024). Digital transformation leadership competencies: A contingency approach. *International Journal of Information Management*, 75, 102734. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2023.102734>.
- [11] Ding, T., & Yang, L. (2025). Intellectual property protection and corporate digital transformation: An empirical analysis from the perspectives of intellectual property protection and digital governance. *International Review of Economics & Finance*, 100. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2025.104125>.
- [12] Ren, Yu., Wang, X., & Yu, M. (2025). Administrative Protection of Intellectual Property and Corporate Innovation: Evidence from China. *SSRN*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5295311>.
- [13] Koval, I. (2025). Administrative legal protection and enforcement of industrial property rights. *Theory and Practice of Intellectual Property*, 3, 32-42. <https://doi.org/10.33731/32025.338634>.
- [14] Shevchenko, Ya.M. (Ed.). (1994). *Vlasnyk & Property Rights*. Kyiv: Naukova Dumka.
- [15] Vavzhenchuk, S.Ya. (2022). *Contract law*. (Vol. 1-2). Vol. 1. Kharkiv: Pravo.
- [16] Civil Code of Ukraine No. 435-IV. (January 16, 2003). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15>.
- [17] Kapitanenko, N.P. (2020). Administrative and legal status of subjects in the field of intellectual property right implementation. *Law and Society*, 3(2), 46-52. <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.3-2.8>.
- [18] Virchenko, V.V. (2014). Subject composition of intellectual property relations. *Theoretical and Practical Issues of Economics*, 2(29), 139-152. Retrieved from http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2014_29/zb29_13.pdf.
- [19] Kodynets, A. (2025). Improving administrative procedures for the protection of inventions and utility models: Challenges and issues. In *Creation, protection, defense, and commercialization of intellectual property rights: Proceedings of the 8th All-Ukrain. scient. and pract. conf. with international participation dedicated to World Intellectual Property Day* (pp. 317-327). Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. Retrieved from <http://cpdcipr.kpi.ua/article/view/327849/317681>.
- [20] Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 943-p "On certain issues of the National Intellectual Property Office of Ukraine". (October 28, 2022). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/943-2022-p#Text>.
- [21] Law of Ukraine No. 3687-XII "On Protection of Rights to Inventions and Utility Models". (December 15, 1993). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#n10>.
- [22] Law of Ukraine No. 3688-XII "On Protection of Rights to Industrial Designs". (December 15, 1993). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>.
- [23] Law of Ukraine No. 3689-XII "On Protection of Rights to Trademarks". (December 15, 1993). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.

- [24] Law of Ukraine No. 621/97-VR "On Protection of Rights to Semiconductor Product Layouts". (November 5, 1997). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-вр#Text>.
- [25] Law of Ukraine No. 752-XIV "On Legal Protection of Geographical Indications". (June 16, 1999). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14#Text>.
- [26] Tarsenko, L. (2021). Patent legislation reform (2020): main innovations of inventions (utility models). *Visnyk of the Lviv University. Series Law*, 73, 67-76. <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2021.73.067>.
- [27] Tverzenko, O. (2024). NOIV: NIPA: Historical Background, Status, and Prospects for Legislative Regulation. *Theory and Practice of Intellectual Property*, 4, 66-76. <https://doi.org/10.33731/42024.317236>.
- [28] Panasuk, K.T. (2025). Peculiarities of the legal status of the Appellate Chamber of the Ukrainian Intellectual Property Office. *Uzhhorod National University Herald. Series: Law*, 89(1), 390-395. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.1.54>.
- [29] Order of the Ministry of Economy of Ukraine No. 17768 "On the Approval of the Regulations of the Appellate Chamber of the National Intellectual Property Office of Ukraine". (November 23, 2023). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0021-24#Text>.
- [30] Vavzhenchuk, S.Ya. (2025). The construction of 'invalidation of intellectual property rights' as a way to protect the right: a tragic experience of catharsis. *Theory and practice of intellectual property*, 3, 53-60. <https://doi.org/10.33731/32025.338968>.
- [31] Drobiazko, R., & Koval-Lavok, M. (2024). Resumption of the work of the Appellate Chamber of UKRNOIV. *European Business Association*. Retrieved from <https://eba.com.ua/vidnovleno-robotu-apelyatsijnoyi-palaty-ukrnoivi/>.
- [32] Law of Ukraine No. 1875-IX "On Mediation". (November 16, 2021). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
- [33] Code of Professional Ethics: Order of the State Organization "Ukrainian National Intellectual Property and Innovation Office" No. 159-N/2023. (September 7, 2023). Retrieved from <https://ip-mediation.nipo.gov.ua/resources/detail/kodeks-profesijnoyi-etiki>.
- [34] *European Code of Conduct for Mediation Providers*. (December 3-4, 2018). Adopted at the 31st plenary meeting of the CEPEJ. Strasbourg. Retrieved from <https://rm.coe.int/cepej-2018-24-en-mediation-development-toolkit-european-code-of-conduc/1680901dc6>.
- [35] *European Code of Conduct for Mediators*. (June 2, 2004). European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). Brussels. Retrieved from https://www.amcr.cz/dokumenty/adr_ec_code_conduct_en.pdf.

Сергій Ярославович Вавженчук

доктор юридичних наук, професор

в.о. заступника директора з наукової роботи

НДІ інтелектуальної власності НАПрН України

03150, вул. Казимира Малевича, 11, Київ, Україна

e-mail: aadvokat@gmail.com

ORCID 0000-0002-6968-6720

Serhiy Ya. Vavzhenchuk

Doctor of Law, Professor

Acting Deputy Director for Scientific Work
of the Research Institute of Intellectual Property of the

National Academy of Legal Sciences of Ukraine

03150, 11 Kazymyr Malevich Str., Kyiv, Ukraine

e-mail: aadvokat@gmail.com

ORCID 0000-0002-6968-6720

Рекомендоване цитування: Вавженчук С. Я. Межі діяльності Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності у механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності. *Проблеми законності*. 2026. Вип. 172. С. 63–84. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.172.347584>.

Suggested Citation: Vavzhenchuk, S.Ya. (2026). The Limits of the Activities of the Appeals Chamber of the National Intellectual Property Authority's in the Mechanism of Protection and Enforcement of Intellectual Property Right. *Problems of Legality*, 172, 63-84. <https://doi.org/10.21564/2414-990X.172.347584>.

Статтю подано / Submitted: 22.12.2025

Доопрацьовано / Revised: 25.01.2026

Схвалено до друку / Accepted: 25.03.2026

Опубліковано / Published: 31.03.2026